

STANDEISKY ÉVA

AZ ÍRÓK ÉS A HATALOM

1956–1963

MÁSODIK, JAVÍTOTT KIADÁS

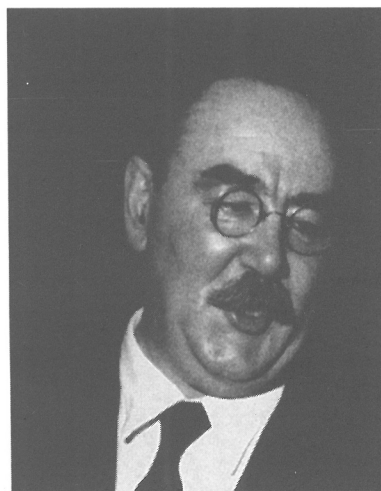
1956-OS INTÉZET
BUDAPEST, 1996

TARTALOM

BEVEZETŐ	11
A FORRADALOM ELŐTT	17
A NÉPI ÉS A KOMMUNISTA ÍRÓK	17
EGY MORALISTA ÍRÓ	19
AZ 1956. OKTÓBER 23-ÁHOZ VEZETŐ ÚT	23

I. RÉSZ ÖRÖM ÉS AGGODALOM A FORRADALOM NAPJAI

A MEGLEPŐDÖTT ÉS AKTIVIZÁLÓDÓ ÍRÓSZÖVETSÉG, OKTÓBER 23.	29
KÉTSÉGEK KÖZÖTT, OKTÓBER 24–28.	39
TÁJÉKOZÓDÓK	39
KÖZVETÍTŐK	41
A FORDULAT UTÁN, OKTÓBER 28.—NOVEMBER 2.	51
ÍRÓK A FORRADALMI SZERVEZETEKBEN	53
MAGYAR ÉRTELMSÉG FORRADALMI BIZOTTSÁGA	54
MUNKÁSTANÁCSOK ÉS NEMZETI BIZOTTSÁGOK	54
ORSZÁGOS NEMZETI BIZOTTSÁG	55
FORRADALMI KARHATALMI BIZOTTSÁG	57
A FORRADALOM IHLETTE MŰVEK	59
ÍRÓK PELLENGÉREN	65

Nagy Imre

ÍRÓSZÖVETSÉGI TAGGYŰLÉS A FORRADALOM ALATT	71
AZ IRODALMI ÚJSÁG LEGENDÁS SZÁMA	79
ELLENZÉKI KOMMUNISTÁK, NÉPIEK	83
BIZALMATLANSÁG AZ MSZMP IRÁNT	83
A NÉPIEK	85

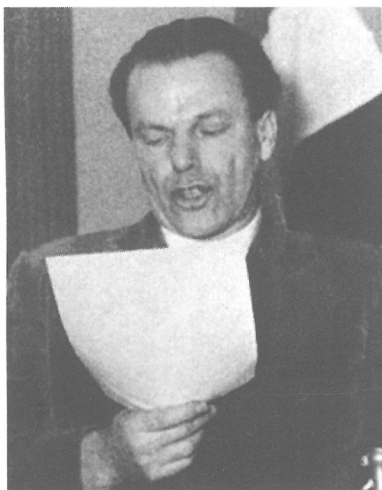
II. RÉSZ GOND ÉS HITVALLÁS AZ ELLENÁLLÁS HETEI

AZ INTERVENCIÓ UTÁN	99
AZ ELSŐ HÉT	103
RÖPIRATOK AZ ÍRÓSZÖVETSÉG NEVÉBEN	103
AZ INTERVENCIÓ HATÁSA AZ ÍRÓKRA	106
AZ ÍRÓSZÖVETSÉG MINT INFORMÁCIÓS KÖZPONT	107
PÉNZGYŰJTÉS, PÉNZOSZTÁS, SEGÉLYEK	108
A KÉT MSZMP-VEZETÉS	112
A NOVEMBER 12-EI ÉRTELMI SÉGI NYILATKOZAT	117

AZ ÍRÓK ÍRÓSZÖVETSÉGEN KÍVÜLI FELLÉPÉSEI	121
VARGA DOMOKOS RÖPIRATA	121
AZ ÍRÓK ÉS A MUNKÁSTANÁCSOK	121
BIBÓ ISTVÁN TERVEZETE VARGA DOMOKOS TOLMÁCSOLÁSÁBAN	124
A PETŐFI PÁRT TERVEZETE A KÖZPONTI MUNKÁSTANÁCS ELŐTT	127
DÉRY TIBOR FELSZÓLALÁSA A NAGYŰZEMI MUNKÁSKÜLDÖTTEK ELŐTT	129
EGY ÁTALAKÍTOTT BIBÓ-TERVEZET	131

AZ OCSÚDÓ ÍRÓSZÖVETSÉG	135
SZOVJET KÜLDÖTTTSÉG AZ ÍRÓSZÖVETSÉGBEN	135
A GÖNCZ-AKCIÓ	136
A DEPORTÁLÁSOK ÉS A SZTRÁJK	138
AZ ÍRÓSZÖVETSÉG ÉS A MAGYAR ÉRTELMI SÉGI FORRADALMI TANÁCSA	144
AZ ÍRÓSZÖVETSÉG ÉS A KÖZPONTI MUNKÁSTANÁCS EGYÜTTMŰKÖDÉSE	147

A KETTŐS HATALOM VÉGŐRÁI	153
AZ IRÁNYÍTATLAN KULTÚRA ÉS AZ ÍRÓI SZABADSÁG	153
KÁDÁRÉK AZ ÍRÓKRÓL	154
ÍRÓSZÖVETSÉGI KÜLDÖTTTSÉG KÜLFÖLDÖN	155
PARASZTPÁRTI ILLÚZIÓK	156
A DECEMBERI MSZMP IKB-ÜLÉS	158
ÍRÓK A NAGYKÖVETNÉL	160
TÖBBPÁRTRENDSZER?	161

Erdi Sándor

AZ MSZMP, A SZOT ÉS AZ ÍRÓSZÖVETSÉG	163
AZ ÍRÓK ÉS A SZTRÁJK	166
LETARTÓZTATÁSOK ÉS MENTŐAKCIÓK	171

ÍRÓSZÖVETSÉGI TAGGYŰLÉS AZ ELLENÁLLÁS IDŐSZAKÁBAN	177
---	-----

III. RÉSZ MEGTORLÁS ÉS KIEGYEZÉS A VISSZARENDEZŐDÉS ÉVEI

AZ ÍRÓSZÖVETSÉG MŰKÖDÉSÉNEK FELFÜGGESZTÉSE	191
„...ET RECRUDESCUNT VULNERA...”	191
A VÁDASKODÓ ORTODOXOK	194
A HATALOM MANÓVEREI	195
A PÁRTDÖNTÉS	198

AZ ÍRÓK ELLENI MEGTORLÁS ELSŐ SZAKASZA	201
A „NAGY BEGYŰJTÉS”	201
FOGSÁGBAN	205
A VIZSGÁLAT MEGTERVEZÉSE	206
A VIZSGÁLAT MEGINDUL	210

AZ IRODALOMPOLITIKA ÉS AZ ÍRÓK 1957-BEN	213
KIADÓK	213
FOLYÓIRATTERVEK	218
A NAGYVILÁG	221
A GAZDÁTLAN IRODALOMPOLITIKA	223
AZ MSZMP KÖZELÍTÉSI KÍSÉRLETEI	224
ÍRÓI MAGATARTÁSFORMÁK	228
AZ IDEOLÓGIAI OFFENZÍVA KEZDETE	230
ÍRÓI KOSSUTH-DÍJAK	232
AZ ÉLET ÉS IRODALOM	233

A „BALOSOK”	235
KÉT „BALOS” ÍRÓ	236

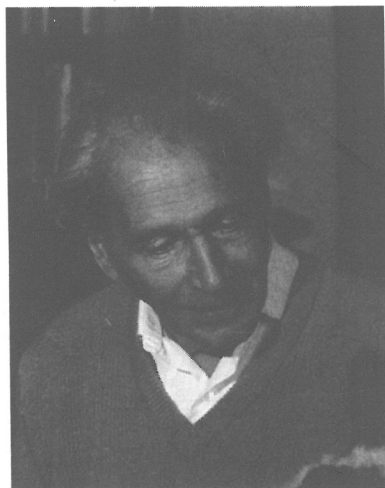
AZ ÍRÓK ELLENI MEGTORLÁS MÁSODIK SZAKASZA	245
DÉRY TIBOR LETARTÓZTATÁSA	245
A KIHALLGATÓTISZT DOLGOS HÓNAPJA	248

POLITIKA, IRODALOMPOLITIKA	251
A NÉPIEK ÉS A „HAGYOMÁNYOS KÉNYSZER”	251

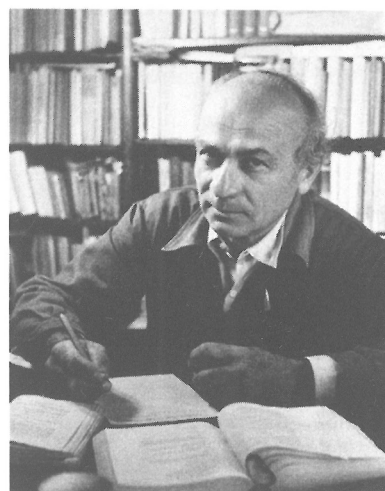
Kádár János

„ÜSSÖN RÉVAI VELÜNK EGYÜTT”	254
A PÁRTÉRTEKEZLET ELŐZMÉNYEI	255
HARC A POZÍCIÓKÉRT – IDEOLÓGIAI MEZBEN	257
IRODALMPOLITIKAI ALAPELVEK	260
KÜLFÖLDI MENTÓAKCIÓK	265
AZ ÍRÓK ELLENI MEGTORLÁS HARMADIK SZAKASZA	269
A NYÁRI FORDULAT	269
A KIEGYEZÉS STÁCIÓI	275
AZ ENSZ-JELENTÉS ELLENI TILTAKOZÓKAMPÁNY	275
AZ „IRODALMI EGYSÉG” FOLYÓIRATA	287
IRODALMI TANÁCS, PÁRTKÖZPONT, MINISZTERIUM	291
AZ IRODALMI TANÁCS	291
NÉPIEK A NÉPFRETTBEN	298
RÉGI KERETEK, RÉGI ÉS ÚJ FUNKCIONÁRIUSOK	299
ELLENÁLLNI VAGY MEGBÁNÁST MUTATNI	303
A HITEHAGYÓ BŰNBÁNATA – DÉRY TIBOR	305
A HIT FOGLYAI – ZELK ZOLTÁN ÉS TARDOS TIBOR	316
A DRÁMAÍRÓ IGAZSÁGAI – HÁY GYULA	320
ÍRÓK A BÍRÓSÁG ELŐTT	327
AKIT VERSEIÉRT ÍTÉLTEK EL – EÖRSI ISTVÁN	331
A „KIS ÍRÓPER” – VARGA DOMOKOS ÉS TÁRSAI	334
A „NAGY ÍRÓPER” – DÉRY TIBOR ÉS TÁRSAI	343
EGY „BOLDOG” RAB – LAKATOS ISTVÁN	354
A KÜLFÖLD DÉRYÉRT	361
AZ MSZMP ÉS A NÉPI ÍRÓK	363
A NEMZET ÉRDEKE	363
„SZELLEMI TISZTESSÉG”	365
EMIGRÁCIÓS HELYZETÉRTÉKELÉSEK	367
PÁRTKAMPÁNY A REVIZIONIZMUS ÉS A NACIONALIZMUS ELLEN	371
AZ ÉRTELMI SZERZŐK	372
A MEGVALÓSÍTÓK	374
PÁRTÁLLÁSFOGLALÁS A NÉPI ÍRÓKRÓL	376
AZ ÁLLÁSFOGLALÁS MEGSZÜLETÉSE	376
A NÉPI ÍRÓK REAGÁLÁSA AZ ÁLLÁSFOGLALÁSRA	381
A KOMMUNISTÁK AZ ÁLLÁSFOGLALÁSRÓL	384

Déry Tibor

EGYSÉGESÜLŐ IRODALOMPOLITIKA	389
A JÖVŐ KULTÚRÁJÁNAK KIJELÖLT ÚTJA	389
BALOS LAPOSSÁG	395
SZÍNVONAL ÉS IDEOLÓGIKUM	398
ÍRÓK AZ ÍTÉLET ÉS A SZABADULÁS UTÁN	401
DÉRY BÖRTÖNÉVEI	401
A KÜLFÖLD SZOLIDARITÁSA	408
ZELK ÉS A TÖBBIEK	411
DÉRY ÉS A HATALOM A BÖRTÖNÉVEK UTÁN	418
HÁY GYULA KUDARCAI	425
AZ ÍRÓSZÖVETSÉG ÚJJÁALKÍTÁSÁNAK NEHÉZSÉGEI	429
A VONAKODÓ NÉPIEK	431
TÚLSZERVEZETT ELŐKÉSZÜLETEK	435
A SZÜRKE SZÖVETSÉG	441
A MEGNYERT NÉPIEK	444
KITEKINTÉS	449
AZ ÍRÓK ÉS A POLITIKAI, SZAKMAI CENZOROK	449
AZ IRODALOMPOLITIKA ÉS A MODERN IRODALOM	451
ÖSSZEGZÉS	457
NÉVMUTATÓ	463
IRODALOM	474
AZ 1956-OS INTÉZET KIADVÁNYAI	481

Illyés Gyula

A DOKUMENTUMOKAT A MAGYAR ORSZÁGOS LEVÉLTÁR, A FÉNYKÉPEKET A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM TÖRTÉNETI FÉNYKÉPTÁRA, A PETŐFI IRODALMI MÚZEUM MŰVÉSZETI TÁRA, VALAMINT MAGÁNSZEMÉLYEK BOCSÁTOTTÁK RENDELKEZÉSÜNKRE.